СТАНДАРТ ДП «ЧЕРНІВСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о.генерального директора
ДП «Чернігівстандартметрологія»
_____ В. М. Бакуменко
«02» 06 2016 р.

Зміна №1

СОУ 74.9-02568377-001:2016

ПОРЯДОК ДОБРОВІЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ВИМІРЮВАННЯМИ В МЕТРОЛОГІЧНИХ ПІДРОЗДІЛАХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ ВИМІРЮВАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

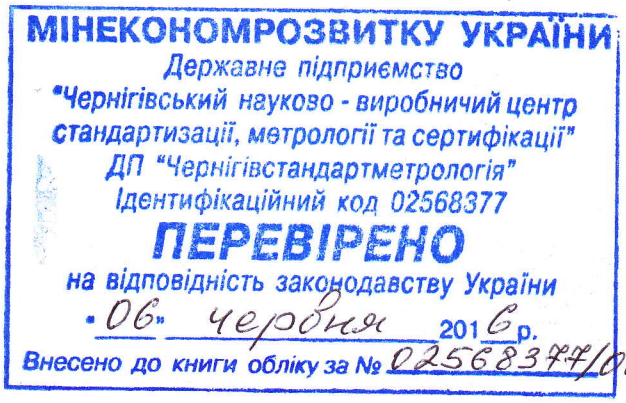

Чернігів
ДП "Чернігівстандартметрологія"
2016

ЗМІСТ **С.**

	Вступ	V
1.	Сфера застосування.....	1
2.	Нормативні посилання.....	1
3.	Терміни та визначення понять.....	1
4.	Загальні положення.....	1
5.	Порядок проведення і оформлення результатів оцінювання системи керування вимірюваннями.....	2
6.	Порядок оформлення результатів оцінювання системи керування вимірюваннями.....	3
	Додаток А – Форма заявки на проведення добровільного оцінювання системи керування вимірюваннями.....	4
	Додаток Б – Форма декларації вимірювальних можливостей	5
	Додаток В – Вимоги щодо структури і змісту документів, які додаються до заявки з метою оцінювання системи керування вимірюваннями.....	6
	Додаток Г – Форма довідки про відповідність системи вимірювань	11
	Додаток Д – Форма переліку вимірювальних можливостей	12

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

ВСТУП

Положення цього стандарту встановлюють загальні вимоги до проведення та оформлення результатів оцінювання та визнання рівня технічної компетентності метрологічного підрозділу суб'єкта господарювання шляхом оцінювання системи керування вимірюваннями на добровільних засадах у відповідності до вимог ДСТУ ISO 10012.

Визнані у відповідності з вимогами цього стандарту вимірювальні можливості є документальним підтвердженням технічної компетентності.

Державне підприємство
"Чернігівський науково-
виробничий центр
стандартизації, метрології
та сертифікації

Чинний від 2016-06-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт встановлює основні положення та загальні вимоги до організації і проведення оцінювання та визнання рівня технічної компетентності метрологічного підрозділу суб'єкту господарювання шляхом оцінювання системи керування вимірюваннями і проводиться на добровільних засадах.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті наведені посилання на такі нормативно-правові акти та нормативні документи:

Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05.06.2014 № 1314-VII (надалі – Закон);

Закон України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII;

ДСТУ ISO 10012:2005 Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання;

ДСТУ ISO/TR 10013:2003 Настанови з розроблення документації системи управління якістю Государственная система обеспечения единства измерений. Стандартные образцы состава и свойств веществ и материалов. Основные положения;

ДБН В.2.5-28-2006 Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення

ДСН 3.3.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті використано терміни згідно з Законом України "Про метрологію та метрологічну діяльність", ДСТУ ISO 10012, а також наступні:

метрологічний підрозділ – лабораторія або метрологічна служба, що виконує вимірювання та адміністративно, технічно відповідає за визначення, запровадження та існування системи керування вимірюваннями.

4 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1 Оцінювання та визнання рівня технічної компетентності метрологічного підрозділу суб'єкта господарювання шляхом оцінювання системи керування вимірюваннями у відповідності з вимогами ДСТУ ISO 10012, здійснюється на добровільних засадах з метою документального засвідчення того, що метрологічний підрозділ незалежний від замовників, технічно компетентний, використовує результати вимірювань та здатний отримувати достовірні результати вимірювань, характеристики похибок або невизначеність яких відомі.

4.2 Роботи з оцінювання системи керування вимірюваннями оплачуються суб'єктами господарювання згідно з укладеними договорами.

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації

5 ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ І ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ВИМІРЮВАННЯМИ

5.1 Оцінювання системи керування вимірюваннями здійснюється на підставі аудиту та моніторингу метрологічного підрозділу, який проводять з метою встановлення відповідності вимогам, наведеним у п.4.1.

5.2 Аудит проводять на підставі письмового замовлення суб'єкта господарювання (додаток А), до якого повинна бути додана декларація вимірювальних можливостей за формою, наведеною у додатку Б. До заявки додаються документи згідно додатку В з метою попереднього аналізу системи керування вимірюваннями.

Моніторинг за дотриманням положень ДСТУ ISO 10012 здійснюється:
- планово, один раз протягом дії довідки про відповідність системи вимірювань;
- при розгляді скарг на діяльність метрологічного підрозділу;
- при наявності фактів порушення вимог ДСТУ ISO 10012.

5.3 Аудит (моніторинг) проводять фахівці, призначені генеральним директором ДП «Чернігівстандартметрологія».

До проведення аудиту можуть бути залучені фахівці за відповідними напрямками діяльності інших підприємств та організацій за згодою їх керівників.

Про необхідність залучення до складу комісій фахівців інших підприємств та організацій їх керівники повинні бути повідомлені письмово.

5.4 Аудит (моніторинг) проводять безпосередньо у метрологічному підрозділі суб'єкта господарювання, при цьому встановлюється відповідність документів додатку В фактичному стану та вимогам ДСТУ ISO 10012.

5.5 За результатами аудиту (моніторингу) складають акт, який повинен містити:
- інформацію щодо відповідності документації додатку В фактичному стану;
- недоліки та рекомендації;
- пропозиції щодо визнання (невизнання) дії системи керування вимірюваннями.

Акт підписують усі фахівці, що здійснювали аудит (моніторинг).

Акт складають у кількості примірників, необхідному для надання суб'єкту господарювання, представникам підприємств і організацій, що були залучені до проведення аудиту, а також для зберігання у ДП «Чернігівстандартметрологія» у справі суб'єкта господарювання.

До акту додають:
- результати контролю правильності виконання вимірювань (за наявності);
- інші додатки (за необхідності);
- повідомлення про усунення недоліків та поліпшування системи керування вимірюваннями.

5.6 При виявленні недоліків в наслідок чого не може існувати система керування вимірюваннями, дія довідки про відповідність системи вимірювань вимогам ДСТУ ISO 10012 призупиняється до усунення суб'єктом

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

господарювання виявлених недоліків або анулюється.

6 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ВИМІРЮВАННЯМИ

6.1 Рішення щодо визнання технічної компетентності та вимірювальних можливостей приймає генеральний директор ДП «Чернігівстандартметрологія» на підставі позитивних результатів оцінювання системи керування вимірюваннями.

6.2 У разі прийняття позитивного рішення суб'єктам господарювання видають довідку про відповідність системи вимірювань вимогам ДСТУ ISO 10012 за формою, наведеною у додатку Г.

До зазначеної довідки додають перелік вимірювальних можливостей за формою, наведеною у додатку Д.

6.3 Термін дії довідки – не більше трьох років.

6.4 Внесення змін до переліку вимірювальних можливостей здійснюють у порядку, наведеному у розділі 5.

6.5 Відповідний підрозділ ДП «Чернігівстандартметрологія» веде облік метрологічних підрозділів суб'єктів господарювання, яким видані довідки, а також зберігає:

- письмові замовлення на проведення аудиту з метою оцінювання та визнання вимірювальних можливостей системи керування вимірюваннями;
- акти роботи комісій;
- повідомлення про усунення недоліків та поліпшування системи керування вимірюваннями;
- другі примірники довідок;
- перелік вимірювальних можливостей.

Термін зберігання зазначених документів дорівнює терміну дії довідки.

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

Додаток А
(обов'язковий)

Генеральному директору
ДП "Чернігівстандартметрологія"

_____

Заявка

Просимо організувати оцінювання системи керування вимірюваннями у відповідності до вимог ДСТУ ISO 10012:2005 метрологічного підрозділу

_____
(назва субєкта господарювання, адреса, телефон, ел.пошта)

Ми ознайомлені з положеннями ДСТУ ISO 10012:2005, СОУ 74.9-02568377-001:2016, погоджуємося та беремо на себе виконання покладених на нас функцій та зобов'язуємося забезпечувати вимоги до процесів вимірювань та вимірювального обладнання. Зобов'язуємося нести фінансові витрати, пов'язані з проведенням цих робіт, незалежно від прийнятого рішення.

Наші банківські реквізити:
Додатки:

_____	_____	_____
(посада керівника, назва суб'єкта господарювання)	(підпис)	(ПІБ)

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації

Додаток Б
(обов'язковий)

Форма декларації вимірювальних можливостей

Декларація вимірювальних можливостей метрологічного підрозділу

_____

(назва суб'єкта господарювання)

Назва об'єкту вимірювань	Показники, що оцінюються , фізичні величини, що вимірюються	Позначення та назва методики вимірювань	Діапазон вимірювань	Характеристики похибок або невизначеність вимірювань
1	2	3	4	5

_____ _____ _____

(посада керівника, назва суб'єкта господарювання) (підпис) (ПІБ)

МП

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації

Додаток В
(рекомендований)

Вимоги щодо структури і змісту документів, які додаються до заявки з метою оцінювання системи керування вимірюваннями

1 **Положення про метрологічний підрозділ,** документ, що підтверджує юридичний статус, визначає функції, права та обов'язки.

Положення про метрологічний підрозділ затверджується керівником заявника.

1.1 Галузь застосування.

В цьому розділі наводиться назва метрологічного підрозділу, сфера діяльності.

1.2 Загальні положення:

- правовий статус, адміністративна підпорядкованість;
- документи, на підставі яких метрологічний підрозділ здійснює свою діяльність (посилання на законодавство України, керівні документи, статут, організаційно-методичні документи, тощо);
- порядок матеріально-технічного, юридичного та фінансового забезпечення метрологічного підрозділу;
- наявність приміщень, ЗВТ, ВО, організаційних, нормативних і методичних документів, що використовуються для виконання вимірювань;
- незалежність підрозділу від замовників, які використовують результати вимірювань;
- відповідальність за об'єктивність і достовірність результатів вимірювань;
- відсутність адміністративного та фінансового тиску;
- незалежність системи оплати праці від результатів вимірювань.

1.3 Структура та склад метрологічного підрозділу:

- організаційна структура підрозділу, опис схеми управління та підпорядкованості;
- відомості щодо фахівців, їх освіти, кваліфікації та досвіду роботи, наявність посадових інструкцій.

1.4 Функції метрологічного підрозділу.

В цьому розділі перераховуються функції, що виконує підрозділ у своїй поточній діяльності.

1.5 Права метрологічного підрозділу.

В цьому розділі наводяться права керівника та фахівців підрозділу, щодо проведення вимірювань та представлення результатів відповідно до діючого законодавства, стандартів та інших документів.

1.6 Обов'язки метрологічного підрозділу.

В цьому розділі наводяться обов'язки керівника та фахівців підрозділу відповідно до чинного законодавства, стандартів та інших документів, а також ті, що покладені адміністрацією.

1.7 Відповідальність за покладені функції, права та обов'язки.

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

1.8 Взаємодія метрологічного підрозділу.

В цьому розділі викладено порядок взаємодії із замовником, зовнішніми організаціями, органом з оцінювання.

2 Інформацію щодо технічної компетентності рекомендовано оформляти у вигляді **Паспорту метрологічного підрозділу**, який також затверджується і містить загальні відомості та форми, що наведені нижче.

2.1 Загальні відомості:

- назва суб'єкта господарювання до складу якого входить метрологічний підрозділ;
- юридична адреса суб'єкта господарювання;
- керівник, телефон;
- повна та скорочена назва метрологічного підрозділу, що виконує вимірювання;
- адреса метрологічного підрозділу;
- керівник метрологічного підрозділу, телефон;
- наявність дозволів та ліцензій (назва робіт, номер та дата документу, дата чинності);

2.2 Людські ресурси:

- персонал;
- задокументована відповідальність (схема організаційної структури, посадові та робочі інструкції, методики);
- досвід;
- підготовка персоналу;
- обізнаність та відповідальність.

Форма 1

Людські ресурси

Прізвище, ім'я, по-батькові	Посада, досвід роботи з системою вимірювань	Освіта, фах, рік закінчення навчального закладу, науковий ступінь	Відомості про підтверд-ження компетент-ності (атестацію)	Відомості про підвищення кваліфікації	Задокумен-тована відповіда-льність
1	2	3	4	5	6

2.3 Інформаційні ресурси:

- задокументовані та затверджені методики (забезпеченість нормативними, методичними та експлуатаційними документами, порядок актуалізації НД);
- програмне забезпечення;
- ведення протоколів;
- ідентифікація вимірювального обладнання та методик.

Форма 2

Інформаційні ресурси

Позначення документів	Назва нормативного документа, задокументовані та затверджені методики, експлуатаційними документами
1	2

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

2.4 Матеріальні ресурси:

- приміщення, їх призначення;
- контрольовані та задокументовані умови довкілля, відповідність вимогам санітарних норм та правил, правилам техніки безпеки;
- використання ідентифікованого обладнання;
- методики поводження з вимірювальним обладнанням.

Форма 3

Матеріальні ресурси (інформація щодо наявності приміщень та їх стану)

Кількість приміщень, загальна площа та площа кожного приміщення	умови довкілля			рівень			Наявність спеціалізованого обладнання (вентиляція, кондиціонер, водопостачання, канлізація , заземлення, тощо)
	температура,	вологість	освітленість	шуму	вміст токсичних речовин у повітрі робочої зони	електромагнітних завад	
	норма/ факт	норма/ факт	норма/ факт	норма/ факт	норма/ факт	норма/ факт	
1	2	3	4	5	6	7	8

Пояснення:

1 Для приміщень, які служать для зберігання ЗВТ, обладнання чи СЗ, в якості нормованих значень наводяться умови зберігання зазначені в експлуатаційній документації.

2 Для приміщень, які служать для оформлення результатів вимірювань, ведення архіву, тощо, норми мікроклімату відповідно до ДСН 3.3.042-99, норми природного та штучного освітлення відповідно дл ДБН В.2.5-28-2006.

3 Якщо метрологічний підрозділ орендує приміщення, про це вказується у примітці до форми 3.

4 Якщо вимірювання виконуються на об'єктах замовника, то про це вказується у примітці до форми 3.

Форма 4

Матеріальні ресурси (інформація щодо наявності та стану обладнання)

Назва та умовне позначення випробувального (ВО), допоміжного обладнання	Заводський номер	Основні характеристики	Відомості про оцінку придатності (про калібрування, атестацію, тощо)	Примітка
1	2	3	4	5

Примітка. Якщо метрологічний підрозділ орендує обладнання, відповідний запис робиться в колонці 5.

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

Форма 5

Матеріальні ресурси (інформація щодо наявності і стану стандартних зразків та властивостей речовин і матеріалів, що застосовуються під час проведення вимірювань)

Назва та умовне позначення стандартних зразків складу, властивостей речовин і матеріалів (СЗ)	Основні характеристики	Термін придатності СЗ	Примітка
1	2	3	4

Примітка.

1. Якщо метрологічний підрозділ орендує частину СЗ, відповідний запис робиться в колонці 4
2. В форму також заносяться дані, щодо контрольних матеріалів (гематологічних, біохімічних, імунологічних та інших досліджень).

Форма 6

Матеріальні ресурси (інформація щодо наявності та стану ЗВТ)

Назва та умовне позначення ЗВТ	Заводський номер	Основні характеристики	Стан ЗВТ стосовно оцінки відповідності, повірки, калібрування, градуювання	Примітка
1	2	3	4	5

Примітка. Якщо метрологічний підрозділ орендує ЗВТ, відповідний запис робиться в колонці 5.

2.5 Метрологічне підтвердження вимірювального обладнання та забезпечення метрологічних характеристик вимірювального обладнання вимогам до процесів вимірювання.

Форма 7

Інформація щодо об'єктів вимірювань, процесів вимірювань, ЗВТ, ВО,СЗ, що використовуються під час проведення вимірювань

Назва об'єкта вимірювань та позначення документа, що регламентує показники	Назва показника об'єкта, що вимірюється	Назва та позначення МВВ	Номінальне значення та допустиме відхилення	Діапазон вимірювань та невизначеність (похибка) вимірювань	Назва та умовне позначення ЗВТ, ВО, СЗ
1	2	3	4	5	6

3 Документ, який визначає систему забезпечення якості проведення вимірювань, є **Настанова з якості метрологічного підрозділу.** Настанову з якості рекомендовано розробляти у відповідності до ДСТУ ISO/TR 10013:2003 "Настанови з розроблення документації системи управління якістю". Настанова з якості може складатись з наступних розділів:

1 Назва і сфера застосування.

Визначається підрозділ в якому застосовується Настанова з якості. Доцільно навести посилання на стандарт на розроблення документації.

2 Аналізування, ухвалення і перегляд.

У Настанові з якості слід зазначити докази її аналізування та ухвалення,

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

номер редакції та дату перегляду.

3 Політика та цілі у сфері якості.

Політика у сфері якості має містити зобов'язання, щодо задоволення вимог замовника та поліпшення результативності системи управління якістю.

Цілі у сфері якості повинні бути визначені на основі політики у сфері якості.

4 Організація, відповідальність, та повноваження.

Опис структури, галузі діяльності, відповідальності та повноважень метрологічного підрозділу та відповідальність за функціонування системи управління якості.

5 Посилання.

Необхідно навести перелік документів на які зроблено посилання.

6 Опис системи управління якості (при цьому можна посилатись на Паспорт):

- людські ресурси;
- інформаційні ресурси;
- матеріальні ресурси;
- сторонні постачальники (моніторинг та оцінювання постачальників, порядок визначення та документування вимог до продукції та послуг, порядок реєстрації оцінювань);
- задокументовані процеси вимірювань (порядок оформлення, реєстрації, передачі результатів вимірювань);
- коригувальні та запобіжні дії (порядок їх проведення);
- аудити та моніторинг системи керування вимірюваннями (порядок реєстрації претензій, скарг, планування та проведення аудиту та моніторингу);
- контроль невідповідностей та поліпшення системи керування вимірюваннями (наводиться порядок аналізування діяльності метрологічного підрозділу з боку керівництва, виявлення невідповідностей та їх усунення, планування поліпшення системи).

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

Додаток Г
(обов'язковий)

Форма довідки про відповідність системи вимірювань

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"
(ДП "Чернігівстандартметрологія")

Довідка
про відповідність системи вимірювань вимогам ДСТУ ISO 10012:2005
№_____ видана _____ 20 ___ р.
чинна до_____ 20____р.

Ця довідка засвідчує , що за результатами аудиту системи вимірювань метрологічного підрозділу

_____
(назва суб'єкта господарювання, адреса)

відповідає вимогам ДСТУ ISO 10012:2005 "Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання".

Перелік вимірювальних можливостей, наведений у додатку до цієї довідки і є її невід'ємною частиною.

Генеральний директор _____ _____
(підпис) (ПІБ)

МП

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"

Додаток Д
(обов'язковий)

Форма переліку вимірювальних можливостей

Аркуш __ аркушів __
Додаток до довідки
про відповідність системи
вимірювань вимогам ДСТУ ISO 10012:2005

№ _____ від _____ 20 р.

Перелік вимірювальних можливостей метрологічного підрозділу

_____
(назва суб'єкта господарювання)

Назва об'єкту вимірювань	Показники, що оцінюються, фізичні величини, що вимірюються	Позначення та назва методики вимірювань	Діапазон вимірювань	Характеристики похибок або невизначеність вимірювань
1	2	3	4	5

Генеральний директор
ДП "Чернігівстандартметрологія" _____ _____
(підпис) (ПІБ)

МП

_____

УКНД 17.020

Ключові слова: вимірювальні можливості, визнання вимірювальних можливостей, система керування вимірюванням, вимірювальне обладнання, метрологічне підтверджування.

_____

Державне підприємство "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"